

Právní seminář

JUDr. Jiří Žák

1. Nad jedním rozhodnutím – rozbor dopravní nehody, srážky záchranáře s lyžařem
2. Trestní odpovědnost ve sportu – přehled teoretických přístupů, praktický postup orgánů činných v trestním řízení
3. Trestněprávní aspekty robotiky – stručný úvod do budoucnosti

Právní seminář

1. Nad jedním rozhodnutím
 - rozbor dopravní nehody – srážka záchranáře s lyžařem.
2. Trestní odpovědnost ve sportu
 - přehled teoretických přístupů, praktický postup orgánů činných v trestním řízení.
3. Trestněprávní aspekty robotiky
 - stručný úvod do budoucnosti.

Co témata spojuje?

[Tato fotka](#) od autora Neznámý autor s licencí CC BY-SA

[Tato fotka](#) od autora Neznámý autor s licencí CC BY-NC

1. Nad jedním rozhodnutím – rozbor dopravní nehody – srážka záchranáře s lyžařem

- Informace z médií:
 - Člen HS jel na čtyřkolce k zásahu po sjezdovce, měl zapnuté světelné signalizační zařízení, ve zúženém místě s terénním zlomem, z místa zúžení vyjel lyžař, který narazil do přední části čtyřkolky a na vzniklá poranění zemřel.
 - V průběhu vyšetřování Policií ČR byl vypracován znalecký posudek, podle kterého záchranář chybnou technikou jízdy vytvořil lyžaři náhlou a neočekávanou překážku, nejel při okraji sjezdovky a podle normy měl použít i akustický signál.
 - Záchranář byl obviněn z trestného činu usmrcení z nedbalosti.

Řízení u soudu – opět informace z médií

- Soud uznal záchranáře vinným a uložil mu podmíněný trest odnětí svobody 9 měsíců se zkušební dobou 18 měsíců
- Podle soudu záchranáři nelze klást k tíži, že nejel při okraji sjezdovky, protože mu to okolnosti objektivně neumožňovaly
 - Podle soudu měl záchranář použít zvukové zařízení, protože to nařizuje norma
- Podle soudu díl odpovědnosti nese i poškozený, protože v úzkém místě sjezdovky se zlomem nepřizpůsobil svoji rychlosti, jel okolo 40 km/hod a v této rychlosti nebyl schopen dostatečně rychle reagovat na překážku na trati

Případ nekončí – pochybnosti přetrvávají

Záchranář se odvolal, u soudu uvedl, že jel i se zvukovou signalizací a v okamžiku nárazu již se strojem stál

Podle ředitele areálu na zúžení a terénní vlnu upozorňují značky

Tato fotka od autora Neznámý autor s licencí CC BY-SA

Dopravní nehoda měla víc příčin – způsob jízdy záchranáře a způsob jízdy lyžaře

• Záchranář

Porušil pravidla pro jízdu v lyžařském areálu? Zavínil svojí jízdou nehodu? Byla jeho jízda jedinou nebo hlavní nebo rozhodující příčinou střetu? Byla příčinou smrtelného poranění lyžaře?

• Lyžař

Porušil pravidla pro jízdu v lyžařském areálu? Zavínil svojí jízdou nehodu? Byla jeho jízda jedinou nebo hlavní nebo rozhodující příčinou střetu? Byla příčinou smrtelného poranění lyžaře?

ČSN 01 8027 Značení a zabezpečení v zimním středisku

- **Čl. 6.1.2** – Sněžná vozidla, ATV a skútry musí při pohybu a pobytu na sjezdové trati použít optické varovné zařízení, na úzkých a nepřehledných místech musí použít akustické varovné zařízení
 - **Příloha A** (informativní) **10 FIS pravidel chování při lyžování**
 - 2) Zvládnutí rychlosti a způsobu jízdy
- Každý lyžař, nebo snowboardista musí jezdit na dohled. Svou rychlost a svůj způsob jízdy musí přizpůsobit svým schopnostem, terénem, sněhovým a povětrnostním poměrům, jakož i hustotě provozu.

Co je relevantní z hlediska trestní odpovědnosti? Z usnesení Nejvyššího soudu č. j. 8 Tdo 621/2011-24

- Z hlediska subjektivní stránky se u posuzovaného trestného činu vyžaduje nedbalost.

Vědomá nedbalost ve smyslu je budována na vědomí možnosti vzniku následku, což je schopnost pachatele rozpoznat a zhodnotit okolnosti, které vytvářejí možné nebezpečí pro zájem chráněný trestním zákonem. Při vědomé nedbalosti pachatel ví, že může způsobit následek trestného činu, ale bez přiměřených důvodů spoléhá, že takový následek nezpůsobí. Nechce ho způsobit, ani s ním není srozuměn. Spoléhá, že ho nezpůsobí, přičemž nejde o spoléhání se na náhodu. Při nevědomé nedbalosti pachatel neví, že svým jednáním může takové porušení nebo ohrožení způsobit, ač o tom vzhledem k okolnostem a ke svým osobním poměrům vědět měl a mohl. O zavinění z nevědomé nedbalosti jde jen tehdy, jestliže povinnost a možnost předvidat porušení nebo ohrožení zájmu chráněného trestním zákonem jsou dány současně. Nedostatek jedné z těchto složek znamená, že čin je nezaviněný. Při zjišťování příslušné formy nedbalosti nestačí zkoumat jen vnitřní, psychický vztah pachatele k zákonným znakům trestného činu. Je třeba též zjišťovat, zda tu byly přiměřené důvody při vědomé nedbalosti, resp. zda pachatel podle okolností a svých osobních poměrů vědět měl a mohl při nedbalosti nevědomé. Měřítkem (kritériem) nedbalosti je zachování potřebné míry opatrnosti, která je dána spojením objektivního a subjektivního vymezení. Objektivní vymezení žádá od každého zpravidla stejnou míru opatrnosti, jen výjimečně se vyžaduje opatrnost vyšší, zejména u určitých povolání. Měřitko náležité opatrnosti je zpravidla určeno zvláštními právními předpisy upravujícími příslušnou oblast (např. silniční dopravu, zdravotnictví). Zavinění z nedbalosti přitom není vyloučeno spoluzaviněním jiných osob, včetně poškozeného.

- Problematika příčinné souvislosti mezi jednáním záchranáře a vzniklým následkem v podobě úmrtí na straně poškozeného.

U dopravních nehod bývá každý následek zpravidla výsledkem mnoha příčin, přičemž příčinou následku je každé jednání, bez kterého by následek nenastal. Určitá činnost, okolnost apod. neztrácí svůj charakter příčiny jenom proto, že mimo ní vedly k následku i další či jiné příčiny, podmínky, okolnosti atd. Příčinná souvislost mezi jednáním pachatele a následkem se nepřerušuje, jestliže k jednání pachatele přistoupí další skutečnost, jež spolupůsobí při vzniku následku, avšak jednání pachatele zůstává takovou skutečností, bez níž by k následku nebylo došlo.

Každé jednání, bez kterého by následek nebyl nastal, není však stejně důležitou příčinou následku (tzv. zásada gradace příčinné souvislosti). Důležité je, aby jednání pachatele bylo z hlediska způsobení následku příčinou dostatečně významnou. K přerušení příčinné souvislosti by došlo jediné tehdy, pokud by nová okolnost působila jako vylučná a samostatná příčina, která by způsobila následek bez ohledu na jednání pachatele. Pokud tedy při vzniku spolupůsobilo více příčin (jednání pachatele i počinání poškozeného), je třeba hodnotit každou příčinu co do jejího významu pro vznik následku zvlášť a určit její důležitost pro následek, který nastal.

Příčinná souvislost mezi jednáním pachatele a způsobeným následkem je v některých případech prakticky bez významu oproti příčinné souvislosti mezi jednáním samotného poškozeného a zraněním, které v důsledku svého protiprávního počinání utrpěl.

Co dál?

Pokračování: <https://www.novinky.cz/krimi/488451-za-smrt-lyzare-na-jestedu-podminka-trest-pro-zachranare-potvrdil-odvolaci>

- Vést dokazování zda záchranář dával i zvuková výstražná znamení
- Mohl lyžař slyšet zvuková znamení a ve své rychlosti reagovat a střet odvrátit nebo podstatně snížit střetovou rychlost?
- Jednal záchranář nedbale?
- Bylo zavinění záchranáře rozhodující příčinou, jednou z rozhodujících příčin nebo bylo rozhodující příčinou chování lyžaře?
- Jiné nepravomocné rozhodnutí o příčinné souvislosti – policista zproštěn obžaloby za nedbalostní ublížení na zdraví chodkyni, když jel k zásahu rychle, po tramvajovém pásu, bez výstražných a zvukových znamení, protože chodkyně se nerozhledla a vstoupila těsně před auto.

Zkušební otázka – Pravidla FIS se stala součástí právního řádu ČR:

- a/ novelou zákona o civilním letectví
- b/ zákonem o podpoře sportu
- c/ vyhláškou MŠMT o pravidlech chování na lyžařských výcvicích

a/ je správně - Zákon č. 301/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 49/1997 Sb., o civilním letectví ...a zákon č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu

Tato foto je od autora Neznámý autor s licencí CC-BY-SA

2. Trestní odpovědnost ve sportu – přehled teoretických přístupů, praktický postup orgánů činných v trestním řízení

- Sporty jsou často rizikovou oblastí lidského konání. Riziko spočívá zejména v poškození zdraví úrazem nebo úmrtím v důsledku úrazu. Pokud si poškozený nezpůsobí úraz výlučně sám, nabízí se otázka za jakých podmínek za úraz odpovídá další osoba – zpravidla další účastník – spoluhráč nebo protihráč.
- Odpovědnost další osoby může být občanskoprávní – odpovídá za náhradu újmy na zdraví – bolestné, trvalé následky, náhrada výdělku, renta atd.
- Odpovědnost další osoby může být veřejnoprávní – zpravidla trestněprávní – vina a trest

Teoretická východiska

- a/ Teorie absolutní sportovní imunity/teorie nešťastné náhody – postih výlučně v rámci sportu/cílem sportu není zranění
- b/ Teorie rigidního uplatňování právního řádu – nepřihlíží k rizikům pro sport specifickým
- c/ Modifikovaná teorie trestní odpovědnosti – uznává přirozené riziko ve sportu, ale nevylučuje trestní postih – c/ je správně

Ze sportu jsme nevyloučili možnost trestního postihu – rozhodující podmínka trestní odpovědnosti je zavinění

Forma zavinění

- **Úmyslné** (dolózní)
 - Úmysl přímý
 - Úmysl nepřímý či eventuální
- **Nedbalostní** (kulpózní)
 - Nedbalost vědomá
 - Nedbalost nevědomá

Je porušení sportovních pravidel jednou z obligatorních podmínek pro uplatnění trestněprávní odpovědnosti?

- Absolutní bezvýznamnost sportovních pravidel pro posouzení trestněprávní odpovědnosti
- Porušení pravidel jako základní podmínka trestněprávní odpovědnosti.
- Dodržení sportovních pravidel jako jedna z podmínek beztrestnosti sportovce.
- Dodržení sportovních pravidel jako jedna z podmínek, jež je při posuzování trestněprávní odpovědnosti zohledňována. Samotné dodržení či naopak porušení sportovních pravidel samo o sobě však není jedinou podmínkou pro absenci nebo vznik trestní odpovědnosti. **Nikoliv každé porušení pravidel sportovní hry je bez dalšího porušením prevenční povinnosti; toto porušení pravidel musí mít určitou vyšší intenzitu, tedy musí podstatným způsobem vybočovat z běžného způsobu hry.**

V úvahu při sportu přicházejí zejména trestné činy ublížení na zdraví

- Může být při sportu spáchaný úmyslný trestný čin ublížení na zdraví?
- Může být při sportu spáchaný trestný čin, i když budou dodržena pravidla?
- Je každé porušení pravidel, v jehož důsledku dojde k úrazu nebo k úmrtí trestným činem?
- V jakých případech dojde při úrazu v důsledku porušení pravidel k trestní odpovědnosti?

Přípustné riziko jako okolnost vylučující protiprávnost

Souhlas poškozeného jako okolnost vylučující protiprávnost

Pomocná úloha trestního práva

Trestní odpovědnost nelze omezovat jen na úmyslné jednání, ale trestní sankce přicházejí v úvahu i v závažnějších případech zavinění z nedbalosti.

V případech, které sice nebudou naplňovat podmínky přípustného rizika, ale přesto se musí s okolnostmi rizika při sportovních úrazech počítat, je na místě u těchto potenciálně v úvahu přicházejících případů trestní odpovědnosti uplatňovat podstatně více a častěji materiální korektiv vyplývající z § 12 odst. 2 tr. zákoníku.

Jak v horolezectví? Jsou tam nějaká pravidla?

[Tato fotka](#) od autora Neznámý autor s licencí [CC BY-SA](#)

Pravidla jsou ve formě doporučení a metodických návodů a zavedených postupů, v ČR např. na webových stránkách ČHS

- Pokud dojde při horolezectví (na umělé stěně, sportovní lezení, lezení alpským stylem, lezení ledů, pohyb na ledovcích, VHT) ke zranění, šetří policie technickou příčinu zranění.
- Policie souběžně šetří, zda příčina nevznikla porušením pravidel nebo obecnou nedbalostí
- Pokud najde příčinu, šetří kdo příčinu zavinil – úmyslně nebo z nedbalosti
- Poskládá řetězec případných více příčin
- Zváží přirozené riziko, svolení poškozeného, pomocnou úlohu trestního práva

Po odborné stránce policie

- Dokumentuje místo činu
- Dokumentuje zranění
- Zajišťuje výpovědi svědků
- Zajišťuje věcné důkazy
- Provádí odborné expertízy
- Provádí rekonstrukce a vyšetřovací pokusy
- Přibírá znalce – ze seznamu znalců nebo ad hoc - a zadává jim vypracování znaleckých posudků
- Činí dotazy a žádosti o odborná vyjádření

3. Trestněprávní aspekty robotiky – stručný úvod do budoucnosti

- Zatím za „roboty“ odpovídají lidé
- Nastupuje generace robotů, kteří budou schopni se učit, sami vytvářet své chování a rozhodovat se o způsobu plnění zadaného úkolu, posléze dojdou do stádia autonomního chování
- Tito roboti budou pracovat ve všech oblastech lidské činnosti. Ano, i v medicíně a v právu.
- Ještě nejsou žádná pravidla pro jejich odpovědnost.
- Je nejvyšší čas je stanovit a prosazovat je.

Děkují za pozornost

